

''כיצד מספרים''?

~~~~~

ממאת הרב ישראל נאה שליט"א

(בס"ד, אנטוורפן, עש"ק שופטים אלו"ל תשע"ז)

~~~~~

האזה"ח הקדוש ו'האותיות הדומות המחוברות' בתנ"ך

בעלון קהילתנו 'מחז"ה' **"שבת בשבתו"** (משבת שעברה) הובא סיפור מעניין אודות רבינו בעל ה'אור החיים' הקדוש זי"ע (המועתק מהעלון 'במשנת הפרשה' פר' ראה תשע"ז ומובא גם בספרים נוספים).

בדברים דלהלן, אנו באים להוכיח, כי כל הסיפור נובע כנראה משמועה רחוקה וממקור לא נאמן ואין להסתמך עליו.

זה לשון הסיפור: "מסופר על רבינו הקדוש, שניגש אליו ת"ח וביקש את עזרתו, כי מצבו היה קשה וזקוק לתמיכה. הסכים רבי חיים לתת תמיכה לאיש, אולם בתנאי שהת"ח יאמר לפניו **שתי אותיות דומות מחוברות** [היינו, 'אותיות כפולות'] **בתנ"ך**, מאות אל"ף עד אות תי"ו. השיב לו הת"ח שיוכל לעשות זאת. אך הקדים לומר, **שהאות עי"ן אינה נכפלת באף מקום בתנ"ך!**

ואלו הן הפסוקים: 'ומקללך **אאר'** (בראשית יג, א): 'בשבתך **בביתך'** (דברים ו, ז): 'ועשית מעקה **לגגך'** (דברים כב, ח): '**ידדו** או בן **דדו'** (ויקרא כה, מט): 'וישכב במקום **ההוא'** (בראשית כח, יא): '**ויו** העמודים' (שמות כז, ט): 'על **מזוזות** ביתך' (דברים ו, ט): '**חח** ונזם' (שמות לה, כב): 'והיו **לטטפת'** (דברים ו, ח): 'ובחרת **בחיים'** (דברים ל, יט): '**ככל** היוצא מפיו' (במדבר ל, ב): '**וללוי** אמר' (דברים לג, ח): '**ממלכת** כהנים' (שמות יט, ו): '**ושננתם** לבניך' (דברים ו, ז): '**ויסעו** מרעמסס' (במדבר לג, ג): '**חפץ** עליו' (דברים לג, יב): 'בחצרות על עלתיכם' (במדבר י, ט): 'יחלקת **מחקק'** (דברים לג, כא): '**וימררו** את' (שמות א, יד): '**שש** משזר' (שמות כו, א). כשהגיע הת"ח לאות תי"ו נשתהה, ופנה לרבינו ואמר: יתן לי מר את אשר הבטיח לי בטרם אומר לו את האות תי"ו. מיד הוציא רבינו סכום הגון ונתן לו ברוח נדיבה. כשקיבל הת"ח את הכסף אמר: על האות ת' נאמר 'נתון **תתן** לו' (דברים טו, ט). משמע ששתי נתינות המה. **תן לו וחזור ותן**. שמח רבינו על דברי הת"ח ונתן לו כפליים". עד כאן סיפור המעשה המובא בעלוניס

שמועה רחוקה או הגהת "המדפיסים" !

א. כדי להסיר לעז מעל רבינו ה'אור החיים' הקדוש, ומרבינו בעל 'בן איש חי' זי"ע, באנו להוכיח שכל סיפור זה אינו נובע ממקור אמיתי, ושמועה רחוקה היא. ואולי "**הגהת מדפיסים**". [בנוגע ל**הגהת** וכו' ראה רבינו המאירי לפסחים (פו:), על המאמר: "כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה (חוץ מצא)". עיי"ש].

אותו סיפור מסופר גם על רבינו בעל 'בן איש חי' זי"ע !

ב. סיפור זה כלשונו כדמותו ממש, הופיע באחד העלונים לפני שנים אחדות, על רבינו 'בן איש חי' זי"ע, המספר הוא הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל, ששמע את הסיפור מפי יהודי קשיש שהיה "עד למעשה".! אולם שם מופיעים כמה פסוקים אחרים. וכן במקום "התלמיד חכם" מופיע שם "איש עני". לנכון, שם נזכר כי השאלה היתה על "פסוקים בתורה" ולא בני"ך. דבר זה מלמדנו, כי יש לפקפק באמיתותו של כל הסיפור.

העי"ן כן נכפלת בנ"ך !

ד. מה שאמר אותו 'ת'ח' שאין האות עי'ן נכפלת בכל התנ"ך, אינו נכון. אמנם בתורה לא נכפלה העי'ן, אולם בנ"ך האות עי'ן נכפלת שמונה (8) פעמים, וכלהן: 'וַיִּצְקֶת שֶׁבֶר יַעֲרֹוּ' (ישעיה טו, ד): 'לֹא יִרְעֶה יֵן בִּיקְבִּים' (שם טז, י): 'רָעָה הַתְּרַעֲפָה הָאֶרֶץ' (שם כד, יט): 'עָלִי פִלְשֶׁת הַתְּרַעֲפָעִי' (תהלים ס, י): 'וַיִּתְרַעֲעֻ אֶף יָשִׁירִי' (שם סח, יד): 'עָלִי פִלְשֶׁת אֶתְרַעֲעִי' (שם קח, י): 'אִישׁ רָעִים לְהַתְרַעֲעִי' (משלי יח, כד): 'וַיִּכְפְּרֻלָּא דִּי מְרַעֲעִי' (דניאל ב,מ). והיה על התנ"ח - הבקי בכ"ד ספרים, (עי' 'מדרי"ת' תשא, טז) לציין פסוקים אלו. או לכל הפחות היה צריך להוסיף בסיפור, כי רבינו העיר לתנ"ח מני"ך.

ה. לא נראה לבוא ולומר, כי הכוונה בסיפור היא אמנם רק ל'**תורה**', כי נאמר מפורש "**בתנ"ך**"! ואת"ל שזה "**טעות**" והכוונה היא לתורה, לא יובן, **דמאי שנא בנידון זה, נביאים וכתובים מתורה?** ולמה גם, לא ציין הת"ח, כי בתורה '**א'**' ו'**ט'**' באים במחובר רק פעם אחת בלבד? וכן למה לא ציין, כי יש ג' '**בבב'**' (זכריה ב, יב): 'נִגְעַ בְּכַבֵּת עֵינָיו'. וג' '**מממ'**' '**המממ'**' בְּכָל צָרָה'. (דהיי"ב טו, ו) ?

ו. למה היה צריך הת"ח להביא ממרחק פסוקי - אותיותיו, ולתת רשימה של 'אותיות דומות מחוברות' שלא כסדר שהם כתובים בתורה? (ע"י תוסי' יומא נב:).

ז. זאת ועוד. מדוע לא העירו צדיקים אלו דבר וחצי דבר לדברי הת"ח?

רשימת 'אותיות דומות מחוברות' בתורה, בפסוקים הקודמים הרבה לפסוקים שציטט הת"ח:

ח. 'בב' – מופיעים 192 פעמים בתורה, עד הפסוק שהביא הת"ח. הראשון בבראשית (א, כו) 'ובבהמה'. 'גג' – מופיעים 20 פעם קודם, והפסוק שהביא הת"ח, הוא האחרון ברשימה! 'דד' – מופיעים 16 פעם קודם, והפסוק שהביא הת"ח הנו מספר 17 ברשימה. 'הה' – מופיעים 22 פעם קודם. 'וו' – מופיעים 4 פעמים קודם. (כמה פסוקים קודם כבר נאמר: 'ויהם' (שם כו, לב)). 'זז' – מופיעים 6 פעמים קודם, והפסוק שהביא הת"ח הוא האחרון. 'חח' – מופיעים 2 פעמים קודם. 'טט' – מופיעים 1 בלבד. 'י-י' – מופיעים 224 פעמים קודם. 'ככ' – מופיעים 93 פעמים קודם. 'לל' – מופיעים 177 פעמים קודם. והפסוק של הת"ח, הוא האחרון ברשימה. 'ממ' – מופיעים 97 פעמים קודם. 'ננ' – מופיעים 160 פעמים קודם. 'סס' – מופיעים 3 פעמים קודם, (וכולם 'רעמסס'!!) 'פפ' – מופיעים 1 פעם קודם. 'צצ' – 5 פעמים קודם. (2 הפעמים הקודמים גם 'חצצרות'). 'קק' – מופיעים 2 פעמים קודם (וכולם 'מחקק'!!!). 'רר' – מופיעים 15 פעמים קודם. (ופעם לפני זה 'וימרהו' בראשית מט, כג). 'שש' – מופיעים 45 פעמים קודם (וכולם 'שש' – 'שש מאות' בראשית ז, ו ועוד). 'תת' – מופיעים 195 פעמים קודם. אולם כאן רצה הת"ח להגיע בכוונה לפסוק זה כמובן].

ח. מספר ה'אותיות הכפולות' בתנ"ך, וגם מכאן ניתן ללמוד על אמינות הסיפור:

אא. פעם 1 בתורה. 9 פעמים בני"ך. בב. 252 פעמים בתורה. 1089 פעמים בני"ך. יש גם 'בבבת' (זכריה ב,יב).
גג. 21 פעמים בתורה. 53 פעמים בני"ך. דד. 30 פעמים בתורה. 239 פעמים בני"ך.
הה. 237 פעמים בתורה. 587 פעמים בני"ך. וו. 18 פעמים בתורה. 49 פעמים בני"ך.
זז. 7 פעמים בתורה. 29 פעמים בני"ך. חח. 37 פעמים בתורה. 23 פעמים בני"ך.
טט. פעם 1 בתורה. 11 פעמים בני"ך. י-י. 231 פעמים בתורה. 609 פעמים בני"ך.
ככ. 144 פעמים בתורה. 363 פעמים בני"ך. לל. 178 פעמים בתורה. 856 פעמים בני"ך.
ממ. 314 פעמים בתורה. 961 פעמים בני"ך. יש גם 'הממם' (דה"ב טו,ו). ננ. 176 פעמים בתורה. 733 פעמים בני"ך.
סס. 5 פעמים בתורה. 15 פעמים בני"ך. עע. 8 פעמים בני"ך.
פפ. 2 פעמים בתורה. 16 פעמים בני"ך. צצ. 8 פעמים בתורה. 65 פעמים בני"ך.
קק. 3 פעמים בתורה. 32 פעמים בני"ך. רר. 57 פעמים בתורה. 175 פעמים בני"ך.
שש. 170 פעמים בתורה. 310 פעמים בני"ך. תת. 330 פעמים בתורה. 656 פעמים בני"ך.

ובזה אני מניח כאן סימן לזיכרון: סכום מנין של 'אותיות הכפולות' בתורה ב' אלפים רכ"ב. וסימנך: 'אַלְפִים רַכָּב' (דה"א יט, יח). ובתנ"ך כולו: ט' אלף ומאה ועשר. וסימנך: 'אַח אֶלֶף לָאֵב וְלֹאֵם'. [ממני ישראל נאה].

לאור האמור, יבין כל אחד, כי הסיפור אינו מתאים, לא לרבינו בעל 'אור החיים' הקדוש ולא לרבינו בעל 'בן איש חי' זי"ע.

לז"נ ידידי הגאון הרב אברהם מאיר ב"ר יצחק הכהן גלאנצר זצ"ל

שזכיתי ליהנות מאורו שנים רבות, והיתה לי גם הזכות להיות מחובר אל הקודש, לפרסם מאמר "מילתא לסימנא" בספרו החשוב 'מעייני אגם', (בעמ' ריא). ידע רבי מאיר מה שלא ידעו אחרים, והוא, להסיר את הקליפה הפנימית, הדקה מן הדקה שבתוך הרימון ולזרקה, מבלי לפגוע באף גרעין מגרעיני הפרי (ע"י חגיגה טו: - "רבי מאיר רימון מצא"). כולם מודים כי הוא היה ה'מרי חטיא' שבדור ללעזי רש"י, שהיו סתומים עד שבא הוא. והוכיח רבי אברהם, שמבלי לפרש ולבאר לעזי רש"י, חסר עיקר מן הספר. וכבר אמרו, כי רק מי שבקי בשערי ההלכה שבמשנת חז"ל, פתוחים לפניו גם שערי אגדת חז"ל ודקדוק לשונם. ובזה נתעטר הראמ"ג זצ"ל. [כדאי לעיין בהקדמת הס' 'מגיני שלמה' (לרבי יהושע זצ"ל, אב"ד קראקא), הבא לתרץ הרבה קושיות של התוספות על רש"י. ומה שמספר נכד המחבר על סבו זצ"ל, אודות המעשה עם רש"י וכו'. וצרף לכאן].

יהי זכרו ברוך ותנצב"ה
